

จรัสพร กิรติเลวี : กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช (COMMUNICATION STRATEGIES FOR PSYCHOLOGICAL REHABILITATION OF THE MENTALLY ILL PATIENTS) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อรรณพ ปิลาสนิโรวาท. 261 หน้า ISBN 974-17-0517-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช ทั้งในโรงพยาบาลและในครอบครัว โดยผ่านทางการสนทนากลุ่มเพื่อหาเจตนาสาระ ในความคาดหวังของผู้ป่วยจิตเวชต่อครอบครัว สังคม และชีวิตในโรงพยาบาล หลังจากนั้นนำมาประมวลข้อมูลเข้ากับเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้และกิจกรรมสำหรับ อบรม "กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช" สำหรับญาติผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเวชทั้ง 6 ท่าน และประเมินผลกิจกรรม และศึกษากายยอมรับของผู้ป่วยและญาติอยู่ในระดับใด โดยดูการสื่อสารทางบวกในครอบครัวและการปรับตัวของผู้ป่วยว่าดีขึ้นอย่างไร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทีมจิตเวชมีพฤติกรรมการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ปรับให้เข้ากันได้กับทั้งอาการของผู้ป่วย อารมณ์ของผู้ป่วย และปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมของผู้ป่วยแต่ละคน ตามแต่ละสถานการณ์ ทำให้ผู้ป่วยเชื่อถือ ไว้วางใจ มีสัมพันธภาพที่ดีในการสื่อสารเพื่อการบำบัด ส่งผลให้ผู้ที่มีความสบายใจ และปรับตัวได้ดีขึ้น
2. ข้อความในภาพเชิงจินตนาการ (Fantasy Themes) ที่แสดงความคาดหวังของผู้ป่วยจิตเวชต่อครอบครัว สังคม และชีวิตในโรงพยาบาล มีแรงบันดาลใจมาจากความต้องการการยอมรับว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่มีคุณค่าสามารถช่วยเหลือครอบครัวได้ เพื่อจะได้มีความอบอุ่นในครอบครัว และได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นกำลังใจในการปรับตัว ส่วนการอยู่ในโรงพยาบาล อยากให้ผู้บำบัดพูดคุยมาก ๆ และดูแลเหมือนเป็นญาติคนหนึ่งและต้องการความสบายใจที่มาอยู่ เพื่อให้โรงพยาบาลเป็นที่พึ่งพิงจิตใจของผู้ป่วยจิตเวชอย่างแท้จริง
3. ญาติยังมีวิธีการจัดการกับสถานการณ์ที่ขัดแย้งไม่เพียงพอ ยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในตัวผู้ป่วยและอาการ โดยปัญหาการสื่อสารที่พบคือการวิพากษ์วิจารณ์ การบ่น การแสดงความไม่ไว้วางใจ การหลีกเลี่ยงการสื่อสารและรวมถึงไม่สามารถบอกความรู้สึกหรือความต้องการให้ผู้ป่วยรับรู้ได้ ส่งผลให้ไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมบางอย่างที่เป็นปัญหาของผู้ป่วยได้
4. จากการนำปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหามาประมวล กับวิธีการที่ทีมจิตเวชใช้ นำมาจัดเป็นกิจกรรมเสริมสัมพันธภาพในครอบครัวพบว่า ขณะจัดกิจกรรมสมาชิกให้ความร่วมมือดีในทุกกิจกรรม สามารถแสดงความคิดเห็น และเล่าเรื่องราวแลกเปลี่ยนประสบการณ์แนะนำกันและกันได้ การประเมินหลังอบรมพบว่าญาติมีความเข้าใจในการสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวชมากขึ้น การติดตามประเมินผลพบว่าญาติสามารถนำเอาความรู้ที่ได้จากการอบรม "กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อฟื้นฟูจิตใจผู้ป่วยจิตเวช" ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ทำให้สัมพันธภาพที่เคยบิดเบือนไปจากผู้ป่วยที่ป่วยทางจิตใจกลับสู่สัมพันธภาพที่ดีขึ้น ติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของกันและกันมากขึ้น และสิ่งค้นพบที่สำคัญคือ ผู้ป่วยต้องการให้ทุกคนสื่อสารกับตนเหมือนเป็นคนธรรมดาไม่ใช่ผู้ผิดปกติหรือผู้ก่อเกิดปัญหา